II

nsagiyaV raw

72:74-81:44 sisənəƏ

עבדר דבר באוני אדלי ואל־יחר אפר בעבדר כי כמוד כפרעה: וִינָּשׁ אַלִּיו יְהוּדָה וַיִּאמֶר בִּי אֲדֹנִי יִדְבַּר נָא	18	Then Judah went up to him and said, "Please, my lord, let your servant appeal to my lord, and do not be impatient with your servant, you who are the equal of Pharaoh.
:אֲדֹנַי שׂאַל אֶת־עֲבָדְיו לַאמֵר הְיֵשֹ־לָכְם אָב אוֹ־אָח:	19	My lord asked his servants, 'Have you a father or another brother?'
וֶיֶלֶד זְּקְנִים קְּטָן וְאָחָיו מַת וַיְּנָתַּר הָוּא לְבַדָּוֹ לְאָמֵוֹ וְאָבָיו אֲהַבְּוֹ: וַנַּאמֶר אָל־אָדֹנִי יָשׁ־לָנוֹּ אָב זָלָן	20	We told my lord, 'We have an old father, and there is a child of his old age, the youngest; his full brother is dead, so that he alone is left of his mother, and his father dotes on him.'
ָוַתַּאמֶרֹ אֶל־עֶבָּדֶּיִךָ הוֹרְדָהוּ אַלֻיִ וְאָשַׂיִמִה עֵינִי עַלְיו:	21	Then you said to your servants, 'Bring him down to me, that I may set eyes on him.'
אָל־אָדֹנִי לֹא־־זּכְל הַנְּעָר לְעָנָב אֶת־אָבֵיו וְעָזֶב אֶת־אָבִיו נִמָת: וַנֹּאמָר	22	We said to my lord, 'The boy cannot leave his father; if he were to leave him, his father would die.'
אָם־לָא יֵרֶד אָתִיכָם הַקּטָן אִתְּכֶם לָא תֹספָּוּן לֹרְאָוֹת פָנָי: וַתֹּאמֶר אֶל־עֶבַּדֶּיךְ	23	But you said to your servants, 'Unless your youngest brother comes down with you, do not let me see your faces.'
וַיְהִיֹּ כֵּי עַלִינוּ אָל־עַבְהְּךָ אָבֵי וַנַּנֶּד־לוֹ אָת הִבְרָי אֶדנְי:	24	When we came back to your servant my father, we reported my lord's words to him.
ַוּלָאמֶר אָבִינוּ שַׂבוּ שַבְרוּ־לָנוּ מְעָט־אְכֶל:	25	"Later our father said, 'Go back and procure some food for us.'
כִּי־לָא נוּכֹל לִרְאוֹת פָנִי הָאִישׁ וְאָחַינוּ הַקְטֹן אֵינְנוּ אְתָנוּ: וַנַּאמֶר לָא נוּכָל לְרָדֶת אִם־יֵשׁ אָתִינוּ הַקְטַן אַתְּנוּ וְיָרַדְנוּ	26	We answered, 'We cannot go down; only if our youngest brother is with us can we go down, for we may not show our faces to the man*show our faces to the man Lit. "see the [salient] participant's face." unless our youngest brother is with us.'
וַיָּאמֶר עַבְדְּךָ אָבִי אַלְינוּ אַתָּם יְדִעְתָּם כִּי שַׂנְיִם יְלְדָה־לִּי אִשְׁתִי:	27	Your servant my father said to us, 'As you know, my wife bore me two sons.
וַיַצָא הָאָחָדָ מָאִתִּי וָאמַר אָךְ טַרַף טֹרֵף וְלָא רְאִיתִיו עד־הַנָּה:	28	But one is gone from me, and I said: Alas, he was torn by a beast! And I have not seen him since.
מעם פְּנֶי וְקְרָהוּ אָסָוֹן וְהְוֹרַדְּתָם אֶת־שֹׁיבְתַי בְּרָעָה שִׂאְלָה: וּלְקחְתָם נַם־אֶת־זָה	29	If you take this one from me, too, and he meets with disaster, you will send my white head down to Sheol in sorrow.'
כָבֹאיּ אָל־עבְדְּךָ אָבִּי וְהַנָּער אִינָנוּ אַתְנוּ וְנַפְּשֵׁוֹ קשׁוּרָה בַנַפְשֵׁוּ: וְעַתָּה	30	"Now, if I come to your servant my father and the boy is not with us—since his own life is so bound up with his—
הַנְער וַמַת וָהוֹרִידוּ עַבְּלֵיךָ אֶת־שִׁיבַּת עַבְדֶּדֶ אַבִינוּ בִּיְגַוֹן שִׁאְלָה: וְהָיָּה כָּרְאוֹתָוֹ כִּי־אָין	31	when he sees that the boy is not with us, he will die, and your servants will send the white head of your servant our father down to Sheol in grief.

back to you, I shall stand guilty before my father boy to my father, saying, 'If I do not bring him

boy go back with his brothers. 33 Therefore, please let your servant remain as a slave to my lord instead of the boy, and let the slave to my lord instead of the boy, and let the

that would overtake my father!" boy is with me? Let me not be witness to the woe

כֿג מּבֹבֹבְ מַנַב אָעַבּנַמָּג מַמַּם אָבי אָבי אָבי אָבי אָפּר אווקעאמי אָבר אָבי לאקר אָבי אָבי אָבי אָבי אָבי אָבי אָבי קאָבי קאָבי קאָבי קאָבי לאָבי קלידוּימיִם:

Sħ

כי־אַירְ אָעֶלָה

about when Joseph made himself known to his withdraw from me!" So there was no one else his attendants, and he cried out, "Have everyone ון בל-אָישׁ מַנַעְלֵי וְלָאַ־אָרוּן בוּהַוְּלְוֹיִהְ אָישׁ אָרוּ בְּהַהָּוֹיִף Joseph conid no longer control himself before all

hear, and so the news reached Pharaoh's palace.

answer him, so dumbfounded were they on father still well?" But his brothers could not

am your brother Joseph, he whom you sold into to me." And when they came forward, he said, "I Come forward. "Come forward", "Come forward", "Come forward" ב וְיִגְּשֵׁוּ וִיֹּאמֶר אֲנִי יִּוֹקְר אֲחִילֶם אֲשֶׁר מְבָרְוְתָּם אֹחִי מִצְרְיִמָה:

save life that God sent me ahead of you. yourselves because you sold me hither; it was to

which there shall be no yield from tilling. the land, and there are still five years to come in in is now two years that there has been famine in אירוקיש וקער בקרֶב האָרֶץ וְעוֹר חָמַשׁ שַּׂנִים אֲשֶׂר אַיִּרְחַרִישׁ וָקִעִּיר:

extraordinary deliverance. survival on earth, and to save your lives in an God has sent me ahead of you to ensure your

ruler over the whole land of Egypt. 'av le-phar'oh. lord of all his household, and "Pharaoh's chancellor," cf. Isa. 22.15, 20-21. Heb. TO (So trad.) Tather to Pharaoh (So trad.) Or God—who has made me a father to but sent me here, but so sent me here, but so sent me here, but sent me here, but

וֹלְאַ-גֹּכֶלְ יוֹסָׂב לְנִוֹלְאַפָּל לְכָלְ נִוֹּצֶּבִּים מֻלְּיִו וַיִּקְלָא נוִצְּיִאוּ

ב ניתן אָת־קֹלוֹ בִבְכָי וִיִּשְׂמִעִּ בִּיִם וִיִּשְׂמָעִ בָּיִת פַּרְעָה: אַנוּ אַנויקלוּ בִבְכָי וִיִּשְׂמְעָ בִּינִם וִיִּשְׂמֶעַ בָּית פַּרְעָה:

וֹנְאִעֹג יוֹסְב אַלְ-אָנוֹיוְ אָנִי יוֹסְב Tagiri, "i am Joseph. Is my said to his brothers, "I am Joseph. I am

וֹנְאַעֵּר יוֹסָף אָלְ-אָנוֹיִו נְשִׁוּ־נָאַ אַלְי

וֹמְעַבּׁיוֹ אָלְ-תַּמְּגֵּׁדְנִי וֹאַלְ-נְעַרְ בְּמֵּנִיכְם אסאי בי־רקברתם אוזי הבי Tow, do not be distressed or reproach ב קי־רקברתם אוזי הבה קי לקחלה שלחני אלהים לפניקם:

כי־זֶד שְׁנָתָים

נישٰלָעֿני אֶלְעִים לִפֹּנִילָם ע לְּמָּנִם לְכָּם מִּאְׁנִיְּעִ בּאְנֵיֹּא נִלְנִינִוֹיְנִעִ לְכָּם לִפֹּלְיִמֹּע דְּבִלְּעִ:

וְעָּלְיה לְאַ-אַעֶּה מִלְנוֹעָּם אַעִּי ְ עִנָּר כִּי נִאָּלְנִיִם וַיִּשִּׁימִנִי

ארלי וְהַיֶּינוּ עַבְרָיִם לְפַרְעָה: We are We lives! We are Said, "You have saved our lives! We are nourishment for your children." and those in your households, and as yours as seed for the fields and as food for you one-fifth to Pharaoh, and four-fifths shall be וְהָיָה בַּמְבוּאַת וּנְתַתָּם חֲמִישִׂית לְפַּרְעָה וְאַרְבָּע הַיָּדֹת יִהְיָה איז Strings, you shall give בקרתיקט אואס אבר לכֶם לֹזֶרֵע הַשָּׁרָה וְלִאָבֶלְכָם וְלִאֲשָׁר בְּבָתַיִּכֶם וְלָאֶבֶל לְטַפְּבֶם:

grateful to my lord, and we shall be serfs to

become Pharaoh's. Pharaoh's; only the land of the priests did not which is still valid, that a fifth should be נישט אתה יוסף לחל עד היום הזוה על ארמת מצרים And Joseph made it into a land law in Egypt, عَرْطِرَ بِلَا إِيْ الْمُرْسُ ثُرِمُ الرَّرِيْسُ رَحْلَ فِي الْمِيلَ وَلِي رَامِ الْمُعْلِقِينِ فَرْطِرُ الْمُرْسُ الْمِي Egypt, عُرْطُ مُنْ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ اللَّهُ عَلَيْهُ عَلِيهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمْ عَلَيْكُ عَلَيْكُمُ عَلِيهُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلِيكُ عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَيْكُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَّا عَلَيْكُمُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلَيْكُمُ عَلَّهُ عَلِيكُ عَلَّاكُ عَلَيْكُ عَلَيْ

and were fertile and increased greatly. region of Goshen; they acquired holdings in it,

ישי ארץ באָרֶץ בִּאָרֶץ נִשְּׁן וַיִּאָדָווִ לְה וַיִּפְרָי וַיִּרְבִּי מִאְד: Thus Israel settled in the country of Egypt, in the

יוֹסֹף שַׁמָנִי אֱלֹהְיִם לְאָדָוֹן לְכָלִ־מִצְרָיִם רְדָה אַלִּי אָל־תַּעְמְד: מהָרוֹּ וַעֲלָוּ אָל־אָביּ וַאֲמַרְתָּם אַלִיו כָּה אָמֵר בִּנְדָ	9	"Now, hurry back to my father and say to him: Thus says your son Joseph, 'God has made me lord of all Egypt; come down to me without delay.
קרובֿ אַלִּי אוּלָה וּבְנֶיך וּבְנֵי בְנֵידָ וְצֹאנְדֶ וּבְקרְדְ וְכִל־אֲשֶׁר־לְךְ: וְיִשׁבְתַּ בְאָרֶץ־צַּשָׁן וְהַיִּית	10	You will dwell in the region of Goshen, where you will be near me—you and your children and your grandchildren, your flocks and herds, and all that is yours.
כּי־עָוֹד חָמָשׁ שׁנִים רָעָב פּּדְתוּוָרֶשׁ אַתְּה וּבִיתְדְ וְכָל־אֲשֶׁר־לְךְ: וְכַלְבַלְתִּי אָתְדָּ שָׁם	11	There I will provide for you—for there are yet five years of famine to come—that you and your household and all that is yours may not suffer want.'
וְהָנָה עִינֵיכָם רֹאוֹת וְעִינָי אָתִי בּנְיָמֵין כִי־פִּי הָמְדֵבָּר אֶלֵיכָם:	12	You can see for yourselves, and my brother Benjamin for himself, that it is indeed I who am speaking to you.
וְאָת כְּלֹאֲשֶׁר רְאִיתָּם וּמְהָתָם וְהוֹרְדְתָם אֶת־אָבִי הַנָּה: וְהִגַּדְתָם לְאָבִי אָת־כָּל־כְבוֹדִי בְּמִצְרַיִם	13	And you must tell my father everything about my high station in Egypt and all that you have seen; and bring my father here with all speed."
וַיִּפֶּל על־צַּוָּאָרָי בּנְיָמִן־אָחָיו וַיֻבְּךָ וּבּנְיָמֹן בְּכָה על־צַּוָּארִיו:	14	With that he embraced*embraced Lit. "fell on." his brother Benjamin around the neck and wept, and Benjamin wept on his neck.
וִיְנַשָּק לְכָל־אָחָיו וַיָּבָךְּ עֻלַהָם וְאָחֲבֵי לַן הַבְּרָוּ אֶחָיו אִתְּוֹ:	15	He kissed all his brothers and wept upon them; only then were his brothers able to talk to him.
פּרְעהׁ לָאמֹר בָאוּ אֲחָי יוֹסֶף וַיִּיטבֹ בְעִינָי פּרְעהׁ וּבְעִינָי עֲבִדְיו: וְהַקְלֹ נָשַׁמַע בִּית	16	The news reached Pharaoh's palace: "Joseph's brothers have come." Pharaoh and his courtiers were pleased.
אָל־אַתֶּיךָ וָאַת עָשַוּ טָעָנוֹ אֶת־בְּעִירְלֶם וּלְכוּ־בַאוּ אָרְצָה כִנְען: וַלָּאמָר פַּרְעָה אָל־יוֹסֹף אֱמָר	17	And Pharaoh said to Joseph, "Say to your brothers, 'Do as follows: load up your beasts and go at once to the land of Canaan.
אַלִּי וְאָתְנָה לָכֶם אָתִיטוּב אָרָץ מְצְרַיִם וְאַכְלָּוּ אֶתִיחַלֶּב הָאָרֶץ: וּקְחָוּ אֶת אֶבִיכָם וְאָת־בַּתַּיכָם וּבָאוּ	18	Take your father and your households and come to me; I will give you the best of the land of Egypt and you shall live off the fat of the land.'
מצְרֵים עֶגְלוֹת לְטִפְּכָם וְלְנִשִּילֶם וּנְשַׂאֶתֶם אֶת־אֲבִיכֶם וּבְאתֶם: וְאִתָּה צַוְיַתָה וַאת עֲשַׁוּ קחוּ־לְכָם מַאֶּרֶץ	19	And you are bidden [to add], 'Do as follows: take from the land of Egypt wagons for your children and your wives, and bring your father here.
ּוְעֵינְכֶּם אַל־תָּחִיֻס על־כְּלֵיכֶם כִּי־טַוּב כָּל־אָרֶץ מִצְרָיָם לְכָם הְוּא:	20	And never mind your belongings, for the best of all the land of Egypt shall be yours."
וִיתָּן לְתָם יוֹסֶף עָנָלְוֹת על־פִּי פּרְעָה וִיתָּן לְתָם צֵּדְה לְּדְּרֶךְ: וַיְצָשׁוּרכֹן בְנִי יִשִּׂרְאַל	21	The sons of Israel did so; Joseph gave them wagons as Pharaoh had commanded, and he supplied them with provisions for the journey.
שַּׁמְלֶּת וּלְבָנְיָמֵן נָתּן שֻׁלָּש מַאַוֹת בָּטָף וְחָמָש חֻלִּפְּת שִּׁמְלְת: לְבָלֶּם נָתָן לָאִיש חֲלִפִּוֹת	22	To each of them, moreover, he gave a change of clothing; but to Benjamin he gave three hundred pieces of silver and several*several Lit. "five"; cf. 43.34. changes of clothing.

יען ען	בשַׂבֶר אֲשֶׂריהָם שׂבְרֵים נִיבָּא יוֹסְף אֶת־הַכְּסְף בֶּיתָה פַּרְּעָה: וַיְלֹקָט יוֹסַׂף אֶת־כָל־הַלֶּסֶף הַנִּמְצָא בִאֶרֶץ־מִצְּרִיִם וּבְאֶרֶץ כִּ	14	Joseph gathered in all the money that was to be found in the land of Egypt and in the land of Canaan, as payment for the rations that were being procured, and Joseph brought the money into Pharaoh's palace.
:गु	אָל־יוֹסף לַאמֹר תְּבָּח־לָנוּ לָתָם וְלְמָה נִמָּוּת נָנְדֶּךָ כִּי אִפְס כִּי נִיּתִם הַלָּסָף מִאָּרֶץ מִצְדֵּיִם וּמַאֶרֶץ כְּנָּען נִיבּאוּ כִלּימצְרֵיִם	15	And when the money gave out in the land of Egypt and in the land of Canaan, all the Egyptians came to Joseph and said, "Give us bread, lest we die before your very eyes; for the money is gone!"
	יוסף הָבָּוּ מקנילָם וְאָתְּנָה לִכָּם בְּמִקנִיכָם אם־אַפָּס כְּסָף: וַיָּאמֶר	16	And Joseph said, "Bring your livestock, and I will sell to you against your livestock, if the money is gone."
زرِۃ	הבְקר וּבּחֲמֹרֻיִם וַיְנָהָלָם בַלֶּחָם בְכָלִימִקנּוְם בְּשְׁנָה הַהְוֹא: אָל־יוֹסֶף וִיִּתְן לְתָם יוֹלֶף לֶתָם בַּסוּסִים וּבְמִקנָה הַצְּאוּ וּבְמִי וַיְבִיאוּ אֶת־מִקנִיהֶם	17	So they brought their livestock to Joseph, and Joseph gave them bread in exchange for the horses, for the stocks of sheep and cattle, and the asses; thus he provided them with bread that year in exchange for all their livestock.
ֹזֶה	אָלאַדְנֵי לְא נשאָר לפָנִי אֲדֹנִי בְּלְתִּי אם־נְּוִיתְנוּ וְאַדְמַתְנוּ: וַיְּאמְרוּ לוֹ לְאִינְכָחִד מַאֲדְנִי כִי אם־תָם הַלְּסֶף וּמִקְנָה הִבְּהֵנ וְתִתִּם הְשׁנָה וְהָהִא וַיְבֹאוּ אַלִיו בְשׁנָה הְשׁנִית	18	And when that year was ended, they came to him the next year and said to him, "We cannot hide from my lord that, with all the money and animal stocks consigned to my lord, nothing is left at my lord's disposal save our persons and our farmland.
	עָבְדִים לְפַרְעָׁה וְתָרְּלֶרָע וְנָחְיֶהׁ וְלָא נְמֹוּת וְהָאֲדָמָה לְא תַשְׂכ אָדְמַתְנוּ קְנָה־אִתְנוּ וְאָר־אַדְמַתְנוּ בַּלְתַם וְנָהְיֶּה אָנָחְנוּ וְאִדְכּ לְמָה נָמַוּת לְעִילָיךְ גָּם־אָנַחְנוּ גָּם	19	Let us not perish before your eyes, both we and our land. Take us and our land in exchange for bread, and we with our land will be serfs to Pharaoh; provide the seed, that we may live and not die, and that the land may not become a waste."
::	מצְלֵיִם אִישׁ שַּׁדָּהוּ כִּיּיחַזָּק עֲלַהֶּם הַרְעָב וַתְּהֶי הַאְרֶץ לְפַּרְעָוֹ וַיִּקן יופֹף אֶתיכָל־אִדְמָת מִצְרַיִם לְפַּרְעָה כִּי־מִכְרָוּ	20	So Joseph gained possession of all the farm land of Egypt for Pharaoh, all the Egyptians having sold their fields because the famine was too much for them; thus the land passed over to Pharaoh.
:1	וְאֶּת־הָּלָם הָעֲבִיר אֹתָוֹ לֶערֵים מִקצָה גְבוּל־מִצְרָיָם וְעַד־קצָה	21	And he removed the population town by town,*town by town Meaning of Heb. 'otho le'arim uncertain. from one end of Egypt's border to the other.
	אֶת־חֻקּפֿ אֲשֶׂר נְתָן לְהֶלֶ פַּרְעֹה עַל־כַּּן לָא מַכְרָּ אֶת־אַדְמַתְּבּ רֶק אַדְמָת הַכּהֲנִים לָא קְנָה כִּיּ חֹק לְכֹהֲנִים מַאַת פּרְעֹה וְאִ	22	Only the land of the priests he did not take over, for the priests had an allotment from Pharaoh, and they lived off the allotment which Pharaoh had made to them; therefore they did not sell their land.
	נְאָת־אַדְמֶתְכֶּם לְפָּרְעָה הָא־לְכָם זְרֵע וּוְרַעְתָּם אָת־הָאָדְמָה: וֹיָאמֶר יוֹפוּי אָל־הָעָם הַוֹּ קְנִיתִי אָתְכָם הֹיָוֹם	23	Then Joseph said to the people, "Whereas I have this day acquired you and your land for Pharaoh, here is seed for you to sow the land.

- provisions for his father on the journey. ten she-asses laden with grain, bread, and he-asses laden with the best things of Egypt, and
- them, "Do not be quarrelsome on the way." blot əh ,ysw riedh no îlo stəhford siri fine səh As אַב וַיְשַׁלְּה אֶת־אֶתְיִי וַיִּלְבוּ וַלָּאמֶר אֲלַהֶה אָל־תִּרְנָּוִי בַּתְּרֶן:
- father Jacob in the land of Canaan. בס נְיַנְעָל מִנִאַבְיִם נַיִּבְאוּ אֶרֶץ כְּלָעָן אֵל־יִעֶקְבֹּ They went up from Egypt and came to their
- went numb, for he did not believe them. ruler over the whole land of Egypt." His heart
- alive! I must go and see him before I die."

Joseph had sent to transport him, the spirit of

to them, and when he saw the wagons that

their father Jacob revived.

- ולְאָבֵיוּ שָׁלְח כִּזֹאַתְ עֲשָׁרֶה חֲמֹלִים נשְׁאָים en i fique the sent the following: ten 23 And to his father he sent the following: ten

- וַיַּנְּדוּ לוֹ לֵאמוֹר עָוֹר יוֹסָף חַיּ igt. לכִל־אָרֶץ sigli alive; yes, he is "Joseph is still alive; yes, he is "Joseph is still alive; yes, he is
- אַלְגוּ אַּע כַּלְ-דִּבְּרֶיִי יוֹסֵוֹלְ אַשֶּׁר דִּבֶּר אֲלַוֹנֶם וַיִּרְאַ אָתִ-דַּעְּנֶת אַמְי וּקוֹעָ יִנִילְנִי יִנִילְנִי יִנִילָבְ אֲבֹּנִים: אַמְרַ אַלָּבְּי אַנְעָרָ וַאָבְי אָמַרָ אָלַנְ וַלְּבְּי
- Is si doseph is still said Israel. "My son Joseph is still still said Israel." 82 ישׂרָאֵל רֶב עוֹד־יוֹטֶף בְּנָי חַיִּ אַלְבָה וְאָרָאֶנּוּ בְּעָרֶם אַבְוּרוּז

- to the God of his father Isaac's [house]. came to Beer-sheba, where he offered sacrifices וֹגְסַמּ גַּמִּבְאַבְ וֹכִבְ-אַמֹּבִ-בְנִ and he san shift all that was his, and he so Israel set out with all that was his, and he san shift and he
- Jacob!" He answered, "Here."
- there into a great nation. not to go down to Egypt, for I will make you ב אֶבֶיל אַל־תִּירָאַ מַּרְלָהָר בִּירִלְּגָוֹי נָדִלִלְ אֲשֹׂימָךְ שָׂם: "I am God, the God of your father's [house]. Fear
- hand shall close your eyes." Myself will also bring you back; and Joseph's
- sent to transport him; and their wives in the wagons that Pharaoh had Israel put their father Jacob and their children
- him came to Egypt: Canaan. Thus Jacob and all his offspring with wealth that they had amassed in the land of
- granddaughters—all his offspring. 15, 23; Num. 26.8; 1 Chron. 2.8. and The plural is part of a standard formula; cf. vv. grandsons, his daughters*daughters (So trad.) אָלוֹ בְּנִתְיִּנִי בְּנָיִנִי הַבְּנִיתִ הַבְּנִיתִ שִׁ T אַלוֹ בְּנִתְיִנִי בְּנָיִנִי בְּנָיִנִי בְּנָיִנִי בְּנָיִי הְבָּנִיתְ הַבְּיָא אִתְּוֹ בִּעְרֶיִם בָּמַתְיּ

- נְּאַעֵּר אַנִרָּי נוֹאַלְ אֵבְנוֹי
- I Myself will go down with you to Egypt, and I אין ממך מצלימה ואנלי אַעלך גם־עלה ויולפף ישיה ידו אות I Myself will go down with you to Egypt, and I
- וֹגַּעִם גֹאַעַר עִבְּאָר מְּבָע וֹגִּמִאָי בֹלִגְ-נִמְלַאָּך אָרַ-נִאָּעָ אָרַ-נִאָּע The sons of אָרִישִׁלְהַ בִּעְנְלָהִ אֲשֶׁרִישִׂלָהְ פַּרְעָה לְשָׁאַת אָתָוֹ: אַ אָרִינִיפָם הָאָרִינִינִייַ בַ נְעָרִלְיִה אַשֶּׁרִישִׂלָה פַּרְעָה לְשָׁאַת אָתָוֹ:
- נגלעו אינו בולנגעם ואינו עכותים אַשֶּׁר רֶכְשׁהַ אַלְאָל הַלְּאָרָ הַצְּלֶרְהָיִי הַאָּלְיִיבְיִי הָאָרָאָ בְּלְאָרָ וְנִיבְאָרָ הַצְּלֶרְיִיךְי
- בַּנֶגו וּבְנֶג בַנָגוּ

- servants are shepherds, as were also our fathers. occupation?" They answered Pharaoh, "We your 3 Pharaoh said to his brothers, "What is your
- in the region of Goshen." land of Canaan. Pray, then, let your servants stay servants' flocks, the famine being severe in the in this land, for there is no pasture for your
- father and your brothers who have come to you, Then Pharaoh said to Joseph, "As regards your. ל ינְאַמֶר פַרְעָה אֶלִיינֹקף לַאַמֶּר אָבֶירָ נְאָהָירָ בָּאַר אַלֶירָן:
- 'ish. among them, put them in charge of my NJPS "capable men." See the Dictionary under if you know some men of ability*men of ability land; let them stay in the region of Goshen. And father and your brothers in the best part of the יאָם היישר אַנשׁר אַלוּ שָׁלַי שָׁלָי בּישׁ הַאָר וּשִׁלְי שׁבְּילִי שִׁלְי שׁבָּיל ישׁבְּילִי שִׁלְי שׁבָּיל ישׁבְּילִי שִׁלְי שׁבָּיל ישׁבְּילִי שִׁלְי שׁבָּיל ישׁבְּילִי שִׁלְי שׁבָּיל ישׁבָּיל ישׁבְּילִי שׁבָּיל ישׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּלְילִי שׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּילִי שׁבְּיל ישׁבְּיל שׁבְּילִי שׁבְּילִי שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּלְיבִיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שִּבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שְׁבְּיל שִׁבְּיל שִּׁבְיל שִׁבְּיל שִּׁבְּיל שִׁבְּיל בְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל שִּבְּיל שִׁבְּיל שִׁבְּיל בּיבְּיל שִׁבְּיל בְּיל בְּיל בְּבִּיל שִׁבְּיל בְּבְּיל בְּיל בְּיל בְּיל בּיבְּיל בְּיל בְּיל בְּיל בְּיל בְּיל בְּיל בְּיבִיל בְּיל בְּבְּיל בְּיל בְּיל בְּי
- presented him to Pharaoh; and Jacob greeted Joseph then brought his father Jacob and
- אר ילאמר פריעה אליינעקב כמה ימים B. Pharaoh asked Jacob, "How many are the years "דיאמר פריעה אליינעקב כמה ימי שני הזייך:
- to allude specifically to Terah, Abraham, and Isaac as wandering heads of corporate Or, with NJPS, "fathers"—taking the "sojourns" ancestors*ancestors I.e., predecessors in general. do they come up to the life spans of my Few and hard have been the years of my life, nor sojourn [on earth] are one hundred and thirty. The years of my. "The years of my.", "The years of my." אָת־יָמִל שׁנֶּי אַת־יַמִל שׁנֶּי אַת־יַמַל שְנָי הַיַּמִי אַתרַיַּמַל שְנָּי הַיַּמִי אַתרַיַּמַל שְנָּי הַיַּמִי אַתרַיַּמַל שְנָּי הַיַּמִי אַתרַיַּמַל אַמִּילְייִם בִּימֵי אַתרַיַּמַל אַמָּרָ בִּימֵי אַתרַיַּמַל אַמָּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמַּרָ בּימֵי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימַי אַתרַיַּמַל הַמָּרָ בּימַי אַתרַיַּמַל הַיִּמְי אַתרַיַּמָל בּימַי אַתרַיַּמָל הַמַּרְ בַּימַי אַתרַיַּמָל הַמָּרְ בְּימַל הַמָּרָ בְּימַל הַיִּמְי אַנְיי בְּימַל הַיִּמְי אַנְיי בְּימַל הַימַי אַנְי בְּימַל הַיִּמְי בְּימַל הַימַי אַנְי בְּימַל הַיְּמִיל הַיְּמִיל הַיְּמָל הַיְּי בְּימַל הַיְּמָל הַיְּי בְּימַל הְיבְּיבְּי בְּימַל הַיְּבְּי בְּימַל הְיִבְּיל הִיבְּי בְּימַל הְיבָּי בְּימַל הַיְבְּיבְּיל הְיִבְּיל הְיִבְּיל הְיבָּיל הְיבְיל הְיבָּיל הְיבְּיל הְיבְיל הְיבָּיל הְיבְיל הְיבּיל הְיבְיל הְבְיל הְיבְיל הְיבְיל הְבְּיל הְבְּיל הְבְּיל הְבְּיל הְבְּיל הְבְּיל הְבְיל הְבְּיל הְבִּיל הְבְּיל הְבִּיל הְבְּיל הְבִּיל הְבְּיל הְבְּיל הְבִּיל הְבְּיל הְבִּיל הְיבְּיל הְיבְּיל הְיבְיל הְבְּיל הְיבְיל הְבְּיל הְבְּיל הְיבְיל הְבְּיל הְיבְּיל הְיבְיל הְיבְּיל הְיבְּיל הְיבְיל
- Pharaoh's presence. and left. זינקרן יעקב אָתרפַרְעָה ניַצְא מִלּלְפְנֶי פַּרְעָה: יוֹכְבֶרֶךְ יַעֶּקֹב אֶתרפַרְעָה נַיֵּצֶא מִלִּפְנֶי פַּרְעָה: households. Heb. 'avoth. during their sojourns."
- Pharaoh had commanded. land of Egypt, in the region of Rameses, as giving them holdings in the choicest part of the , sachter and his brothers, pettled his fettled his father and his brothers, בּאָרֶץ מִצְרָיִם בְּמֵיּעָב הָאֶרֶץ בְּאָרֶץ רֶעְמַסְס בַּאֲשֶׂר צַּוֶּה פִּרְעָה:
- and all his father's household with bread, down
- the famine. and the land of Canaan languished because of famine was very severe; both the land of Egypt

- וֹגְאַעֹּר פּבֹּלָנִ אַבְ-אַנוֹיו עִנִי-עַלְּתַּיִּכֶּם וֹגְאַכְּוֹנִוּ אֵגְ-פַּנִאָנִי נַאָּנִ אָאַ אַבְּנִיגְרוּ זִּם-אַנְעוֹיִנוּ:
- אֹלְ-פּג'אָני לְיָּוּג בֹאֶנ'גֵן בָּאִרוּ, כֹּג-אָּגוֹ עֹג'אָנִי לְבָּאִן אַׁמִּגִּי לְמַבֹּלִגִּגִּ nuolos ot", they told Pharaoh, "they told Pharaoh" ליי כלי בְּנֶלְן הָקְרֶץ הַלְּלֶן הַעָּרֶץ בְּעָרֶץ הָשָׁרָ
- אַגאַ מאַנְגים לְפֿוּגג - הוא בְּמִיּטְב הָאָרֶץ הוֹשֶׁב אֶת־אָבִיך וְאֶת־אַתְיך יִשְׁבוּ בְאָרֶץ נַשֶּׁו
- אַנוַ־יִּמְלַר אַלְּיִן וַיִּמְנִינִיוּ לְפֹּנִי פּּרְעָה וֹיִבְּנֶרְ יִּמְלַר אַנִינּרְיִנִינִי
- אָלְ-פַּנִעְּנִי יִּשֹׁיְ חִלֹּגִּ עִׁדִּינְגִּ חִלְתָּגִם וּעֹאַנִר חַלָּנִי עֹמָת וֹנִעָּנִם נִיּנִּ
- וֹּנִתְּלְב ּנִכּוֹבְ אַשְׁ־אַבָּנוּ וֹאַעַ־אַבוֹנִן וֹנִעָּוֹ לָבִים אַעוֹנִי
- קפי הַפַּרָד, יאָר יאָרָי הַאָּן דִּיאָר בָּיל־בָּיה אָבָיי קַבֶּי הַפָּרָד, און יאָרָיי הָאָר יִאָר בָל־בַיה אָבַיי לֶבֶי הַפָּרָד. אַר יאָרַיי הָאָר בָל־בַיה אָבַיי לֶבֶי הַפָּרָד.
- וֹלְעִוֹם אַגן בִּכֹּלְ-וַנִאָּנֶגוֹ yow there was no bread in all the world, for the

רְאוּבְן:	יַעַקב	בְּכְר	וּבָנֶיו	יעקב	מִצְרָיְמָה		בְנָי־יִשְׁרָאֶל
						1	ואלה שמוו

- These are the names of the Israelites, Jacob and his descendants, who came to Egypt. Jacob's first-born Reuben;
- יַבְרְמִי: פַּלְּוֹא וְחֶצֶרְן וְכַרְמִי: 9 Reuben's sons: Enoch,*Enoch Or "Hanoch." Pallu, Hezron, and Carmi,
- 10 שַׂמְעוֹן יְמוּאֶל וִיָמֵין וִאְהַד וִיָּכֵין וְצַחַר וְשָׂאִוּל בֶּן־הַכְּנַעְנִית:
- Simeon's sons: Jemuel, Jamin, Ohad, Jachin, Zohar, and Saul*Saul Or "Shaul." the son of a Canaanite woman.
 - ומררי: ובני לוי גרשון קהת ומררי: 11 Levi's sons: Gershon, Kohath, and Merari.

ובני יהודה ער ואונן ושלה ופרץ

- :ווָרָח וַיָּמָת עָר וָאוֹנָן בָאָרֶץ כַּנְעָן וַיְהֵיִוּ בְנֵי־פַרֵץ חֵצֵרן וְחְמִוּל: Judah's sons: Er, Onan, Shelah, Perez, and Zerah—but Er and Onan had died in the land of Canaan; and Perez's sons were Hezron and Hamul.
 - ויוב ושמרן: 13 Issachar's sons: Tola, Puvah, Iob, and Shimron.

 - 14 Zebulun's sons: Sered, Elon, and Jahleel.
- 15 אַלָם ואָת דִּינָה בַתְּוֹ כָּל־נַפָּשׁ בַּנֵיו וּבְנוֹתִיו שׁלשֵׁים וְשַׁלְשׁ: אַלָּה וֹ בַּנֵי לַאָּה אֲשָּׁר יַלְדָה לִיעָקב בפַּהַן
- Those were the sons whom Leah bore to Jacob in Paddan-aram, in addition to his daughter Dinah. Persons in all, male and female: 33.*33 Including

Laban had given to his daughter Leah. These she

- יני וְאַצְבָּן עֵרִי וְאָצְבָּן עֵרָי וְאָרֵאַלִי: Gad's sons: Ziphion, Haggi, Shuni, Ezbon, Eri, Arodi, and Areli.
- בריעה חבר בריעה ושְׁרָח אֲחֹתְם וּבנֵי בְרִיעה חָבֶר וּמַלְכִיאֵל: Asher's sons: Imnah, Ishvah, Ishvi, and Beriah. ובני אשר ימנה
 - and their sister Serah. Beriah's sons: Heber and Malchiel. 18 These were the descendants of Zilpah, whom
 - אלה בני זלפה אשר־נתן
 - 19 The sons of Jacob's wife Rachel were Joseph and Benjamin.

bore to Jacob—16 persons.

- בים: אַן אַן אַת־מנַשֵּה וְאַת־אַפּרִים: To Joseph were born in the land of Egypt בָּאָרֵץ מִצְרָיִם אֲשֵר יַלִדָה־לוֹ אָסְנָת בַּת־פָּוֹטִי פַרְעִ*)בספרי
- daughter of Poti-phera priest of On bore to him. בלע וַבָּכוֹ וְאַשֵּׁלְ גַּרָא וַנָעָמן אַחָי וַהָּאשׁ מַפִּים וְחַפִּים (אָרָה: 21 Benjamin's sons: Bela, Becher, Ashbel, Gera, Naaman, Ehi, Rosh, Muppim, Huppim, and Ard.
 - וֹבנֵי בנִימַן
 - These were the descendants of Rachel who were 22 אַלֶּה בַּנִי רַחֵל אֲשֵׁר יָלָד לִיַעָקֹב כַּל־נַפַשׁ אַרְבַּעָה עְשַׁר: born to Jacob—14 persons in all.
 - :ובנידן חשים 23 Dan's son:*son Heb. "sons." Hushim.
 - יבני נפתלי יחצאל וגוני ויצר ושלם: 24 Naphtali's sons: Jahzeel, Guni, Jezer, and
 - 25 לָבָן לְרָחֶל בַּתְוֹ וַתְלֵד אֵת־אֲלֵה לִיַעְקֹב כָּל־נַפֶשׁ שֹבִעָה: אַלָּה בַּנִי בַלְהַה אֲשַׂר־נַתַן
- These were the descendants of Bilhah, whom

she bore to Jacob—7 persons in all.

Laban had given to his daughter Rachel. These

Manasseh and Ephraim, whom Asenath

- עש: מַבְּלִינְפָשׁ שִׁשִּׁים וְשַשׁ: All the persons belonging to Jacob who came to Egypt*who came to Egypt Not including Joseph כל־הַנפש הבאה ליעקב and Joseph's two sons. —his own issue, aside from the wives of Jacob's sons—all these persons numbered 66.
 - 27 שנים כַל־הַנַּפַשׁ לבַית־יַעַקֹב הַבַּאָה מצַרַיִמָה שֹבַעִים: ובני יוסף אַשר־יִלְד־לוֹ במצרים נפש
 - And Joseph's sons who were born to him in Egypt were two in number. Thus the total of Jacob's household who came to Egypt was seventy persons.*seventy persons Including Jacob and Joseph.
 - 28 He had sent Judah ahead of him to Joseph, to ואת־יהודה
 - point the way before him to Goshen. So when they came to the region of Goshen,
- יניבן על־צַוָארִיו וְיָבַךְ עַל־צַוָארִיו עוֹד: 29 Joseph ordered*ordered Lit. "hitched." his וַיַאָסר יוֹסָף מַרְכַבַתוֹ וַיַּעָל לְקַרָאת־יִשְׁרָאֵל
 - chariot and went to Goshen to meet his father Israel; he presented himself to him and, embracing him around the neck, he wept on his neck a good while.
- ייוסף אחרי ראותי את־פליד כי עודר חי: 30 Then Israel said to Ioseph. "Now I can die.
 - having seen for myself that you are still alive." וַיֹּאמֵר יוֹסַף אַל־אָחִיוֹ וַאַל־בַּית אַבַיו אַעַלה וַאַנִידַה
- 31 Then Joseph said to his brothers and to his father's household, "I will go up and tell the news to Pharaoh, and say to him, 'My brothers and my father's household, who were in the land of Canaan, have come to me.
- אני להם הביאו: 32 צאן כִּי־אנשׁי מקנה הַיָּוּ וצֹאנם וּבקרם וַכְל־אַשֶּׁר לְהַם הביאו: 32 They happen to be shepherds; they have always והאַנשים רעי
 - been breeders of livestock, and they have brought with them their flocks and herds and all that is theirs.'
 - :והייה כי־יקרא לכם פרעה ואמר מה־מעשיכם: 33 So when Pharaoh summons you and asks, 'What is your occupation?'
- 34 בַּעַבוּר תַשִבוּ בַּאָרֵץ גַּשׁן כִי־תוֹעַבַת מִצְרַיָם כַּל־רִעָה צַאן: מקנה היו עבדיר מנעורינו ועדיעתה נסיאנחנו נסיאבתינו ואמרתם אנשי
- you shall answer, 'Your servants have been breeders of livestock from the start until now, both we and our fathers'—so that you may stay in the region of Goshen. For all shepherds are abhorrent to Egyptians."

47

- וּבְקָרֶם וֹבָל־אֲשֶׁר לַהֶּם בָּאָרֵץ כִּנְעוֹ וָהָנָם בַּאָרֵץ וְשׁוַ: Then Joseph came and reported to Pharaoh, וַיָבֵא יוֹסף וַיַּגֶד לפַרְעה וַיֹּאמֵר אֲבִי וֹאַחַי וַצֹאנִם
 - saying, "My father and my brothers, with their flocks and herds and all that is theirs, have come from the land of Canaan and are now in the region of Goshen."
- 2 ומקצה אחיו לקח חמשה אנשים ויצגם לפני פרעה:
- And carefully selecting a few*a few Lit. "five." of his brothers, he presented them to Pharaoh.